

§ 79

Yttrande över samråd inom vattenförvaltning, Norra Östersjöns vattendistrikt

KSN-2020-03172

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** avge yttrande till Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt enligt **bilaga 1**.

Sammanfattning

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har överlämnat ovan rubricerade remiss till kommunstyrelsen för yttrande. Uppsala kommun ser positivt på att Vattenmyndigheten utvecklar arbetet för vattenförvaltning i Norra Östersjöns vattendistrikt inför nästa vattencykel omfattande förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer 2021–2027.

Uppsala kommun har haft ett särskilt fokus på de delar av samrådsunderlaget som påverkar kommunens miljö- och samhällsplanering, skötsel aspekter och tillsyn.

Remissunderlaget finns att läsa i sin helhet på denna [länk](#)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 26 februari 2021
- Bilaga 1, Yttrande över Samråd inom vattenförvaltning, Norra Östersjöns vattendistrikt

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2021-02-26

Diarienummer:
KSN-2020-03172

Handläggare:
Elin Lindgren, Jan Franzén

Yttrande över Samråd inom vattenförvaltning, Norra Östersjöns vattendistrikt

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** avge yttrande till Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt enligt **bilaga 1**.

Ärendet

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har överlämnat ovan rubricerade remiss till kommunstyrelsen för yttrande. Uppsala kommun ser positivt på att Vattenmyndigheten utvecklar arbetet för vattenförvaltning i Norra Östersjöns vattendistrikt inför nästa vattencykel omfattande förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer 2021–2027.

Uppsala kommun har haft ett särskilt fokus på de delar av samrådsunderlaget som påverkar kommunens miljö- och samhällsplanering, skötsel aspekter och tillsyn.

Remissunderlaget finns att läsa i sin helhet på denna [länk](#)

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen, miljöförvaltningen och Uppsala Vatten och Avfall AB.

Barn-, jämställdhets-, och näringslivsperspektiven bedöms inte vara relevanta med föreliggande förslag till beslut.

Föredragning

Vattenmyndigheten har tagit fram förslag för vattenförvaltning för Norra Östersjöns vattendistrikt. I förslaget till förvaltningsplan redovisas tillståndet i yt- och grundvattenförekomster i distriktet enligt den kartläggning och analys som Vattenmyndigheten har genomfört. Uppsala kommun ser positivt på att Vattenmyndigheten utvecklar vattenförvaltningen i Norra Östersjöns vattendistrikt med en omfattande förvaltningsplan, ett åtgärdsprogram samt miljökvalitetsnormer 2021–2027.

Förslaget till åtgärdsprogram sammanfattas i förvaltningsplanen. I den avslutande delen redovisas den övergripande och samlade bedömningen av vad som behöver göras nationellt och i distriktet för att se till att förvaltningen av landets vattenförekomster på lång sikt sker på ett hållbart sätt.

I åtgärdsprogrammet föreslås åtgärder där sex är direkt riktade till kommuner. Åtgärderna beskriver vad myndigheter och kommuner behöver göra inom sina respektive ansvarsområden för att följa miljökvalitetsnormerna. I åtgärdsprogrammet finns en översiktlig analys av kostnader för genomförandet av programmet. Vattenmyndigheten har samtidigt med detta förslag till förvaltningsplan beslutat om ett förslag till delförvaltningsplan med åtgärder för att motverka vattenbrist och torka i distriktet.

Uppsala kommun har haft ett särskilt fokus på delar av samrådsunderlaget som påverkar kommunens miljö- och samhällsplanering, skötsel aspekter och tillsyn.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i detta ärende.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 26 februari 2021
- Bilaga 1, Yttrande över Samråd inom vattenförvaltning, Norra Östersjöns vattendistrikt

Stadsbyggnadsförvaltningen

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christian Blomberg
Stadsbyggnadsdirektör

Kommunstyrelsen
Yttrande

Datum:
2021-02-24

Diarienummer:
KSN-2020-03172

Norra Östersjöns vattendistrikt
vattenmyndigheten.i.norra.ostersjon.vastmanland@lansstyrelsen.se

Handläggare:
Elin Lindgren, Jan Franzén

Yttrande över Samråd inom vattenförvaltning, Norra Östersjöns vattendistrikt

Vattenmyndigheten har överlämnat ovan rubricerade remiss till kommunstyrelsen för yttrande. Uppsala kommun ser positivt på att Vattenmyndigheten utvecklar vattenförvaltningen i Norra Östersjöns vattendistrikt med en omfattande förvaltningsplan, ett åtgärdsprogram samt miljö kvalitetsnormer 2021–2027.

I förslaget till förvaltningsplan redovisas tillståndet i yt- och grundvattenförekomster i distriktet enligt den kartläggning och analys som Vattenmyndigheten har genomfört. Förslaget till åtgärdsprogram sammanfattas också i förvaltningsplanen. I den avslutande delen redovisas den övergripande och samlade bedömningen av vad som behöver göras nationellt och i distriktet för att se till att förvaltningen av landets vattenförekomster sker på ett långsiktigt hållbart sätt.

I åtgärdsprogrammet föreslås sex åtgärder som är direkt riktade till kommuner. Åtgärderna beskriver vad kommuner och andra myndigheter behöver göra inom sina respektive ansvarsområden för att följa miljö kvalitetsnormerna. I åtgärdsprogrammet finns även en översiktlig analys av kostnader för genomförandet av programmet. Samtidigt med detta förslag till förvaltningsplan har Vattenmyndigheten beslutat om ett förslag till delförvaltningsplan med åtgärder för att motverka vattenbrist och torka i distriktet.

Uppsala kommun har beaktat det samlade materialet med ett särskilt fokus på de delar som påverkar kommunens miljö- och samhällsplanering, skötsel aspekter och tillsyn.

Uppsala kommun har följande synpunkter:

- Uppsala kommun har ett stort antal vattenförekomster. För att uppnå en effektiv genomgång av dessa vad gäller förslag till status, påverkan och miljö kvalitetsnormer föreslår kommunen att synpunkter beträffande miljö kvalitetsnormer (MKN) lämnas enligt Vattenmyndighetens anvisning direkt i Vatteninformationssystem Sverige (VISS).

- För att uppnå målsättningar och för att effektivt utföra åtgärder saknar kommunen en analys och utvärdering där vattenförvaltningens komplexitet och problematik belyses utifrån gällande lagstiftning. Detta gäller främst planering enligt plan- och bygglagen (PBL).
- Kommunen ser fördelar i att länsstyrelser och nationella myndigheter utarbetar vägledningar för tillsynsområden. För att uppnå bästa miljönytta är det viktigt att kommuner med sina specifika kunskaper deltar i arbetet
- En regional och nationell samverkan är viktig för att få effektiv samsyn i vattenarbetet. Kommunernas roll och medverkan måste därför stärkas med de erfarenheter och kunskaper som kommunerna har av vattenplanering och reala åtgärdsarbeten.
- Kommunen ser stora fördelar i att länsstyrelserna får ett tydligt ansvar för en helhetssyn genom mellankommunal samverkan och upprättande av åtgärdsplaner för avrinningsområden.
- Kommunen delar uppfattningen att vatten i befintliga stadsmiljöer har ett bredare samhällsintresse där mindre stränga kvalitetskrav bör sättas för kvalitetsfaktorer. Kommunen anser att vattenförekomsten Fyrisån i Uppsala kommun bör utgöra ett undantag från att uppnå god status för hydromorfologiskt tillstånd. För en innerstadsmiljö är det inte rimligt att kajer, anlagda skoningar äldre sponter ska förändras på ett sätt så att god status kan upprätthållas. Uppsalas innerstad utvecklas med bostäder och parker utefter Fyrisån där värdet av tillgängligheten till ån för stadens invånare måste väga tyngre än ett naturligt hydromorfologiskt tillstånd. Nedre Fyrisån är dessutom en farled som måste underhållas utifrån det syftet.
- Kommunen anser att Vattenmyndighetens bedömningar av kostnader för åtgärder är underskattade och behöver samrådats med respektive kommun. Uppsala kommun har tagit fram lokala åtgärdsplaner med relevanta prioriteringar och realistiska kostnadsberäkningar för vattenförekomsterna som kan utgöra ett underlag för samsyn om kostnader.
- Kommunen anser att en resursförstärkning och fördelning av nationella medel är viktig då ett genomförande av åtgärdsprogrammet annars riskerar att avsevärt försenas. Kostnader för vattenåtgärder är i regel omfattande för kommuner och samrådsunderlaget visar ingen riktning för finansieringsmöjligheter.

Förslag till förvaltningsplan för vatten 2021–2027

I förslag till förvaltningsplan redovisas tillståndet i yt- och grundvattenförekomster i distriktet enligt den kartläggning och analys som Vattenmyndigheten har genomfört. Utifrån dessa bedömningar föreslår Vattenmyndigheten mål för arbetet i form av miljökvalitetsnormer (MKN) för distriktets samtliga vattenförekomster. För att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas behöver myndigheter och kommuner genomföra de åtgärder som framgår av Vattenmyndighetens förslag till Åtgärdsprogram 2021–2027.

Miljöövervakning

Kommunen anser att miljöövervakningen bör utvecklas. Kommunen anser vidare att de underlag som finns eller som tas fram för den kommunala planeringen håller en

tillräckligt hög nivå för att användas i Vattenmyndighetens statusklassificering. Uppsala kommun har i framtaget vattenprogram en handlingsplan där det för samtliga vattenförekomster ska upprättas lokala åtgärdsplaner.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

I åtgärdsprogrammet beskrivs hur mindre stränga krav är en möjlig väg för att nå god ekologisk status i ytvattenförekomster främst utifrån fosfor och jordbruksverksamhet. Kommunen anser att vattenförekomster inom staden eller förorter med modifierat vatten genom anlagd mark bör omfattas av samma möjligheter.

Vattenförvaltning 2021–2027

Kommunen anser att Vattenförvaltningen 2021–2027 inte i tillräcklig grad berör de svårigheter som kommunerna arbetar med när det gäller miljö- och samhällsutveckling. Uppsala kommun anser att kommunen i sitt plan- och tillståndsarbete inte kan ställa relevanta krav för att följa miljö kvalitetsnormerna. Kommunen kan på kommunal mark genomföra åtgärder men är på privat mark hänvisad till frivillighet. I befintliga områden är möjligheten att ställa krav i bygglovsärenden otydlig det går inte att ställa krav särskilt vid lovgivning enligt detaljplaner som tillkommit innan vattendirektivets införande. Om miljö kvalitetsnormerna ska ingå som en del i bygglovsgivning enligt PBL måste det framgå i lagtext. Kommunen anser att Vattenmyndigheten bör verka för en översyn av plan- och bygglagen utifrån att få ett tydligare verktyg för att följa miljö kvalitetsnormerna.

Förslag till åtgärdsprogram för vatten 2021–2027

I förslaget till åtgärdsprogram beskrivs åtgärder samt vem som är ansvarig för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas då åtgärdsprogrammet är juridiskt bindande.

Försvarsinspektören för hälsa och miljö, Åtgärd 1: Miljö tillsyn

Uppsala kommun anser att det är positivt med en ökad tydlighet för försvarsinspektörens ansvar vid tillsyn.

Försvarsinspektören för hälsa och miljö, Åtgärd: Dricksvatten

Uppsala kommun instämmer i åtgärden avseende att säkerställa långsiktig skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen. Detta innebär att kommunerna bör säkerställa vattenförekomster som inte används till vattentäkt idag.

Havs och vattenmyndigheten, åtgärd 7: Prioritering av medel för lokala vattenvårdsarbete (LOVA-medel)

Uppsala kommun anser att även åtgärder i stadsmiljöer ska ha en hög prioritering.

Kemikalieinspektionen, åtgärd 1: Förebyggande åtgärder för att minska utsläpp och spridning

Uppsala kommun anser att PFAS och PFOS utgör ett miljöproblem som bör behandlas separat och med ett större fokus.

Läkemedelsverket, åtgärd 1: Påverkan från läkemedelssubstanser

Kommunen anser att det är viktigt att åtgärder vidtas som bidrar till en minskning av läkemedelsanvändning med stor miljöpåverkan samt att en prioritering av läkemedelsrester som påverkar miljö kvalitetsnormer bör göras. Detta behöver åstadkommas parallellt med att kunskap kring avancerad rening av läkemedelsrester och en utökad rening av avloppsvatten installeras i de anläggningar där behovet är som störst.

Länsstyrelserna, åtgärd 7: Vägledning kommuner översikts- och detaljplanering

Uppsala kommun ser det som positivt att utöka kunskapen inom kommunerna kring hur underlaget i VISS bör användas. Kommunen anser att åtgärden innebär en möjlighet till ökad samverkan mellan tillsyn och samhällsplanering och en utökad dialog mellan länsstyrelserna och kommunerna.

Länsstyrelsen, åtgärd 9: Prioritering av LOVA-medel

Åtgärden bör kompletteras med möjligheter att söka bidrag kopplade till åtgärder i urban miljö.

Kommunerna, åtgärd 1: Vattenplanering

Kommunen anser att åtgärden för vattenplanering bekräftar den planeringsnivå kommunen har i plan- och lovgivning samt i samarbetet med det kommunala vatten- och avfallsbolaget. Kommunens nyligen beslutade planeringsunderlag för vatten, vatten och avfallsplan (VA-plan) och vattenprogram, överensstämmer väl med föreslagen åtgärd i åtgärdsprogrammet.

Kommunerna, åtgärd 2: Miljötillsyn

Åtgärden innebär att tillsyn av bland annat miljöfarliga verksamheter och förorenade områden behöver prioriteras samt att krav ska ställas där det finns risk att miljö kvalitetsnormerna inte följs.

Kommunen anser att med ett tydligare planeringsunderlag från vattenmyndigheten och med ett utökat samarbete med länsstyrelsen kan prioriteringen utökas.

Kommunen anser att reningsverk i sig inte är en punktkälla som ger upphov till föroreningar utan skyddar miljön från de vattenföroreningar som sker i städerna. Detta motiverar kommuner till en utökad tillsyn i ett uppströmsperspektiv av anslutna verksamheter med fokus på utsläpp som reningsverken inte är gjorda för att rena.

Kommunerna, åtgärd 3: Dricksvattenskydd

Uppsala kommun anser att det är viktigt att åtgärden utförs i samarbete med länsstyrelserna. Kommunen bedömer att tidshorisonten för ett genomförande av tillstånd för vattenuttag bör flyttas fram till år 2027. Arbetet kan bli alltför omfattande och därför behövs en rimlig tidsperiod för åtgärden. Kommunen instämmer i att kommunernas tillsynsarbete försvåras av att riktlinjer och vägledning från centrala myndigheter saknas. Uppsala kommun lyfter särskilt skydd mot föroreningar av PFAS-ämnen.

Kommunerna, åtgärd 4: Fysisk planering

Åtgärden innebär att kommunerna särskilt ska tydliggöra att miljö kvalitetsnormerna för vatten är bindande och att de därmed ska ligga till grund för planer och beslut.

Kommunen anser att det trots anvisningar från Boverket fortfarande råder en otydlighet när det gäller möjligheten att ställa krav utifrån plan- och bygglagen (PBL). Kommunen vill att vattenmyndigheten ska verka för ett tydliggörande av PBL så att kommunen med rättslig säkerhet kan ställa krav utifrån miljö kvalitetsnormer.

Kommunerna, åtgärd 5: vatten- och avfallsplan inklusive dagvattenplan.

Uppsala kommun anser att det bör tydliggöras och konkretiseras om status för en vatten- och avfallsplan, VA-plan. Åtgärdsförslaget bör därför formulera förslag på vad en plan ska innehålla. Uppsala kommun har separerat VA-plan och vattenprogram som handlingsplan.

Kostnader för genomförandet av åtgärdsprogrammet

Enligt åtgärdsprogrammet beräknas kostnaderna för ett genomförande av åtgärdsprogrammen i Sveriges fem vattendistrikt till 24 miljarder kronor där statens kostnader uppskattas till 10 miljarder kronor och kommunernas kostnader till 2,8 miljarder kronor. Övriga kostnader för olika verksamhetsutövare uppskattas till 7,4 miljarder kronor.

Kommunen bedömer att Vattenmyndighetens beräkningar är underskattade. De lokala åtgärdsplaner Uppsala kommun tagit fram visar en riktning att åtgärder i flera vattenförekomster kan bli kostsamma inte minst beroende på dyra markpriser och brist på urban mark för åtgärder.

Kommunen bedömer att åtgärdstakten kan komma att försenas då kommunens möjligheter att genomföra åtgärder kräver resursförstärkning hos myndigheter men framförallt en långsiktig förstärkning för kommunernas arbete med fysiska åtgärder i vattenförekomster.

Kommunstyrelsen

Erik Pelling
Ordförande

Lars Niska
Sekreterare